

***Analiza zawartości a
analiza treści
jako metody badawcze***

mgr Magdalena Szpunar

Znaczenie analizy zawartości

- Najbardziej widocznym i dostępnym przejawem działania mediów są niesione przezeń przekazy
  - Bodźcami do badania treści mediów było zainteresowanie skutkami komunikowania, ale także poznanie atrakcyjności mediów dla odbiorców
-
-

Założenia analizy zawartości

- Pierwsze studia zawartości zakładały, że treść odzwierciedla cele i wartości ich twórców
  - „znaczenie” można odtworzyć lub wywnioskować na podstawie przekazów
  - Odbiorcy przekazów rozumieją je tak, jak chcieliby by je rozumieli ich twórcy
-
-

Historia analizy zawartości

- Pierwociny analizy zawartości to II poł. XIX wieku
  - Pełną analizę zawiera opracowanie E. Dale'a z 1933 r., dotyczące wpływu filmu na zachowania dewiacyjne
  - Metodol. założenia badania treści sformułował Lasswell w 1935 r.; on też zastosował a.z. Do wnioskowania o zmianach społecznych w Niemczech hitlerowskich
-
-

Definicja analizy zawartości (ang. content analysis)

Technika badawcza służąca do obiektywnego, systematycznego i ilościowego opisu jawnej zawartości przekazu /B. Berelson/

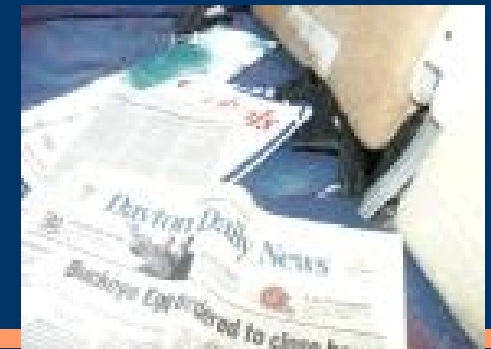

Elementy analizy zawartości

- Obiektywność: każdy krok w badaniu winien być oparty na wyraźnie określonych zasadach i procedurach; odmienności winny być wyeliminowane bądź sprowadzone do minimum
  - Systematyczność: wybór badanego materiału następuje wg. ściśle określonych zasad; należy odrzuć tendencyjny dobór przekazów
  - Ilościowość
-
-

Głębsze intencje autora

Przy analizie przekazu warto brać pod uwagę odkrycie głębszego sensu, tj. np.. odkrycie intencji komunikatora, a nie tylko poprzestanie na oczywistej wymowie przekazów

Porównanie typów analizy zawartości

ANALIZA ZAWARTOŚCI PRZEKAZÓW

- Ilościowa
- Fragmentaryczna
- Systematyczna
- Generalizująca
- Jawne znaczenia
- obiektywna

STRUKTURALNA ANALIZA TREŚCI

- Jakościowa
- Holistyczna
- Selektywna
- Ilustracyjna
- Ukryte znaczenia
- Odnosząca się do czytelnika

Analiza treści jako typ analizy zawartości

- Analiza treści jest badaniem zarejestrowanych ludzkich przekazów
- Do form takiego przekazu należą: książki, czasopisma, strony www, wiersze, gazety, piosenki, obrazy, listy, przemówienia, prawa i konstytucje i inne

Kiedy stosować analizę treści?

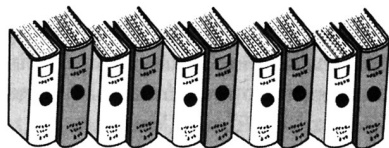
- W przypadku badania przekazów
- Do udzielania odpowiedzi na pytania: „kto mówi”, „do kogo”, „dlaczego mówi”, „jak mówi”, „z jakim skutkiem”

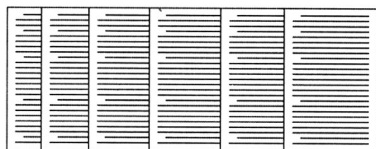
Trzy zastosowania analizy treści

- Opis cech przekazu
  - Wyprowadzanie wniosków o nadawcy przekazu lub przyczynach sformułowania przekazu
  - Wyprowadzanie wniosków o skutkach, jakie dany przekaz wywiera na jego odbiorców
-
-

Dobór próby w analizie treści

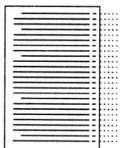
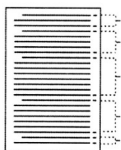
książki

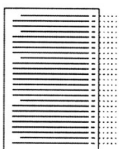
strony

akapity

wiersze

Jednostki analizy treści

- Jednostka analizy to najmniejszy element treści, który występuje w przekazie
- Jednostka kontekstu to większy fragment treści
- Jednostkami analizy mogą być pojedyncze terminy, ale badacz musi je znać w całym zdaniu (kontekście)

Podstawowe jednostki analizy treści

- Słowo: najmniejsza jednostka, najczęściej wykorzystywana w badaniach
  - Temat: zwł. w badaniach nad propagandą, badaniu postaw, wyobrażeń, czy wartości
  - Postacie: liczba osób pojawiająca się w tekście
  - Akapit
  - Pozycja: np. książka, artykuł, przemówienie
-
-

Kategorie wykorzystywane przy analizie treści

Kategorie typu: „Co zostało powiedziane”

- Przedmiot: czego dotyczy komunikat
  - Kierunek: w jaki sposób przedmiot został przedstawiony
  - Podstawy: na jakich podst. dokonano klasyfikacji
  - Wartości: jakie wartości, cele czy pragnienia zostały ujawnione
  - Metody: za pomocą jakich metod można osiągnąć cele
  - Cechy: za pomocą jakich cech opisuje się ludzi
  - Aktor: kto podejmuje określone działania
  - Autorytet: w czyim imieniu formułowane są określone wypowiedzi
  - Początek: gdzie rozpoczął się komunikat
  - Miejsce: gdzie przebiegają określone działania
  - Konflikt: jakie są źródła i poziomy konfliktu
  - Zakończenie: jak kończą się konflikty
  - Czas: kiedy określone działanie nastąpiło
-
-

Kategorie wykorzystywane przy analizie treści

Kategorie typu: „jak to zostało powiedziane”

- Formy lub rodzaje komunikacji: w jaki sposób przekazano komunikat (radio, gazeta, rozmowa, telewizja)
  - Formy wypowiedzi: jaka jest gramatyczna czy syntaktyczna forma wypowiedzi
  - Środki: jakie wykorzystano środki retoryczne lub perswazyjne
-
-

Sposoby analizy zawartości

- System czasowo-przestrzenny: oparty na pomiarach przestrzeni (np. szerokość kolumny tekstu) lub wykorzystujący jednostki czasu (np. liczba minut poświęcona określonej informacji np. w radio)
  - System oparty na występowaniu cech: wyszukuje się materiału posiadającego poszukiwane przez nas cechy
  - System częstościowy: zlicza się pojawienie określonej cechy
  - System oparty na analizowaniu stopnia nasilenia: stosowany w badaniach dotyczących postaw i wartości
-
-

Tekst kultury i jego znaczenia

- Przekaz staje się tekstem dopiero wtedy, gdy zostanie odebrany i zinterpretowany
  - Program tworzą media, a tekst tworzą jego odbiorcy
  - Tekst może być otwarty, gdy nie próbuje ograniczyć odbiorcy do jednej konkretnej interpretacji /U. Eco/; w tym sensie wiadomości telewizyjne są zamknięte, a filmy fabularne otwarte
-
-

Koncepcja „wpisanego czytelnika”

- przekaz zawiera model zamierzonego odbiorcy
- Telewizyjne seriale np. opery mydlane są adresowane do niektórych odbiorców (kobiet)

Treści mediów jako informacje

- Teoria informacji: wszystkie procesy, które przenoszą informacje są w istocie procesami selekcji
- W pojęciu informacji zawarta jest „redukcja niepewności”

Stopień informacyjności przekazu wg. Aspa

- Gęstość: proporcja wszystkich istotnych elementów w artykule
  - Szerokość: liczba odmiennych elementów wobec wszystkich możliwych
  - Głębia: liczba faktów i motywów pozwalających wyjaśnić podstawowy sens wiadomości
  - Miarą określającą zrozumienie tekstu jest czytelność. Teksty są bardziej czytelne, im mniej są gęste, im mniej informacji jest w tekście, tym łatwiej go czytać i rozumieć.
-
-

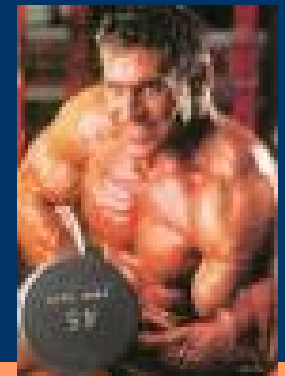
Metoda zrozumienia tekstu Taylora

- Metoda ta polega na wykreśleniu w badanym tekście co piątego wyrazu i zastąpienie go wolnym miejscem
  - Badani mają za zadanie uzupełnić tekst o o brakujące wyrazy
  - Procent poprawnie uzupełnionych słów jest wskaźnikiem zrozumiałości badanego tekstu
-
-

Przykład analizy treści

Magazyn kulturystyczny „Flex”

- Ukazywanie czytelnika jako osobę gorszą 43% treści
- Obietnice przemiany 64,5%
- Przedstawianie muskularnego ciała jako dominującego obrazu męskości 70,6%

Mocne strony analizy treści

- Oszczędność czasu
  - Oszczędność pieniędzy
  - Bezpieczeństwo (w razie pomyłki można wszystko powtórzyć)
  - Możliwe jest badanie długotrwałych procesów
  - Badacz rzadko wpływa na przedmiot badań
-
-

Słabe strony analizy treści

- Analiza ogranicza się do zapisanych przekazów
- Problem z trafnością i rzetelnością

